

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 38
ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

της

ΕΛΕΝΗΣ ΗΛΙΑΔΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής: κ. Χρήστος Νεγκάκης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική και Χρηματοοικονομική

Δεκέμβριος 2016

Θερμές ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή κ. Χρήστο Νεγκάκη για τις πολύτιμες συμβουλές και την ευρύτερη καθοδήγηση που μου παρείχε καθώς και στο προσωπικό της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας για την υποστήριξη κατά την διάρκεια της εύρεσης της απαραίτητης βιβλιογραφία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσης μελέτης είναι η επισκόπηση τους Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 που αφορά τα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Πιο συγκεκριμένα η εξέταση του προτύπου θα γίνει τόσο θεωρητικά όσο και με εμπειρικά. Μετά από μία σύντομη εισαγωγή στα άυλα περιουσιακά στοιχεία και την ιδιομορφία τους, ακολουθεί η επισκόπηση των αποτελεσμάτων επιστημονικών άρθρων όσον αφορά τα άυλα περιουσιακά στοιχεία και την εφαρμογή του συγκεκριμένου προτύπου. Η τρίτη ενότητα στην οποία αποτυπώνεται το θεσμικό πλαίσιο, περιλαμβάνει την ιστορική αναδρομή του προτύπου, τα κυριότερά του σημεία όπως η αναγνώριση, η μεταγενέστερη αποτίμηση και οι γνωστοποιήσεις καθώς και τις διαφορές του με την προγενέστερη ελληνική νομοθεσία. Το επόμενο κεφάλαιο αποτελεί το εμπειρικό σκέλος της έρευνας, παρουσιάζοντας την Τράπεζα Πειραιώς και αναλύοντας την επίδραση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις. Τέλος τα συμπεράσματα, οι περιορισμοί και οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα παρουσιάζονται σε ξεχωριστή ενότητα.

ABSTRACT

The aim of this work is to focus on International Accounting Standard 38 which regarding intangible assets. To be more specific, the approach will be theoretical and empirical too. After a brief introduction regarding the intangible assets and their distinctiveness, the review of scientific articles around intangible assets and the adoption of the above standard follow. The third unit pictures the institutional framework of the standard, including historical evidences, its main materials like identification, assessment, disclosures and the differences between the standard and the Greek law. Next chapter is the empirical part of the work, presenting the Piraeus Bank and analyzing the effect of the International Accounting Standard 38 on its financial statements. Finally, the conclusions, the barriers and the proposals of future research are presented in a different unit.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εξώφυλλο	i
Ευχαριστίες	ii
Περίληψη	iv
Abstract	v
Πίνακας Περιεχομένων	vi
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	2
Κεφάλαιο 2: Επισκόπηση Βιβλιογραφίας	6
Κεφάλαιο 3: Θεσμικό Πλαίσιο	10
3.1 Εισαγωγή	10
3.2 Ιστορική αναδρομή	12
3.3 Αναγνώριση άυλων περιουσιακών στοιχείων	15
3.5 Μεταγενέστερη αποτίμηση & γνωστοποιήσεις	22
3.5 Διαφορές Δ.Λ.Π. 38 & ελληνικής νομοθεσίας	29
Κεφάλαιο 4: Μελέτη Περίπτωσης	32
4.1 Εισαγωγή	32

4.2 Η Τράπεζα Πειραιώς	33
4.3 Η επίδραση του Δ.Λ.Π. 38 στην τράπεζα	35
Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα, Περιορισμοί & Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα	40
Βιβλιογραφία	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσης μελέτης είναι η αξιολόγηση της επίδρασης των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και πιο συγκεκριμένα του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 στις ελληνικές επιχειρήσεις. Ειδικότερα θα αξιολογηθεί η επίδραση από την εφαρμογή του ανωτέρω προτύπου που πραγματεύεται την λογιστική αντιμετώπιση των άυλων περιουσιακών στοιχείων, στην χρηματοοικονομική κατάσταση της Τράπεζας Πειραιώς.

Γίνεται οπότε αντιληπτό ότι το ερευνητικό ερώτημα περιλαμβάνει το πώς και το πόσο επηρεάζεται η χρηματοοικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης, όπως αυτή παρουσιάζεται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, από τις διατάξεις του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 σχετικά με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Άλλωστε σκοπός του εν λόγω προτύπου είναι η παρουσίαση του λογιστικού χειρισμού των άυλων περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης, των οποίων η λογιστική αντιμετώπιση δεν προβλέπεται από κάποιο άλλο πρότυπο. Πιο συγκεκριμένα το εν λόγω πρότυπο δίνει ιδιαίτερη έμφαση στον καθορισμό της επιμέτρησης της λογιστικής αξίας των άυλων περιουσιακών στοιχείων και στις σχετικές με αυτά απαραίτητες γνωστοποιήσεις που πρέπει να επισυναφθούν (Ντζανάτος, 2008).

Κατά το παρελθόν, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία δεν αναγνωρίζονταν ως περιουσιακά στοιχεία λόγω της ιδιαίτερης, μη υλικής φύσης τους. Η ανωτέρω επιδερμική προσέγγιση ξεκίνησε να μεταβάλλεται κατά το 1911, εξαιτίας της διορατικότητας του Irving Fischer.

Σήμερα, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία όχι μόνο αναγνωρίζονται στο επιχειρησιακό περιβάλλον αλλά αποτυπώνονται στον ισολογισμό των εταιρειών, αντικατοπτρίζοντας τον σημαντικό τους ρόλο τόσο στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις όσο και στην ευρύτερη επιχειρηματική λειτουργία. Άλλωστε στην σύγχρονη οικονομία, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αποκτούν ολοένα και

μεγαλύτερη βαρύτητα, λόγω της τεχνολογικής και επιστημονικής ανάπτυξης των τελευταίων δεκαετιών.

Στον όρο άυλα περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνονται αρκετά στοιχεία που είτε αναγνωρίζονται είτε όχι στα λογιστικά. Τα πιο δημοφιλή παραδείγματα άυλων περιουσιακών στοιχείων είναι τα εξής:

1. Η φήμη και η πελατεία.
2. Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.
3. Οι ευρεσιτεχνίες.
4. Τα κατοχυρωμένα εμπορικά σήματα.
5. Τα έξοδα πολυετούς απόσβεσης.
6. Το πελατολόγιο.
7. Τα δικαιώματα franchising.
8. Η θέση στην αγορά.

Οι σύγχρονες επιχειρήσεις επενδύουν συνεχώς σε άυλα περιουσιακά στοιχεία. Δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα προέρχονται από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και το Ηνωμένο Βασίλειο. Στην περίπτωση των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, μόνο για την χρήση του 2000 οι επιχειρήσεις επένδυσαν περισσότερο από \$ 1 τρισεκατομμύριο σε άυλα περιουσιακά στοιχεία. Στην άλλη περίπτωση, περίπου τα 2 / 3 των συνολικών περιουσιακών στοιχείων της Hewlett Packard έχουν άυλη φύση. Λαμβάνοντας υπόψη την τεχνολογική εξέλιξη και τα επιτεύγματά της, γίνονται εύκολα αντιληπτοί οι νέοι ορίζοντες που ανοίγουν τα άυλα περιουσιακά στοιχεία για το παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον.

Οι κυριότερες αιτίες επένδυσης σε άυλα περιουσιακά στοιχεία μπορούν να συνοψιστούν ως εξής (Nakamura, 2003):

1. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας οδήγησε σε αύξηση του ανταγωνισμού και συνεπώς των απαιτήσεων έναντι των επιχειρήσεων. Από την πλευρά τους, οι επιχειρήσεις επιχειρούν να αναπτύξουν λύσεις ούτως ώστε να επιβιώσουν και να εξελιχθούν.
2. Στο ίδιο πάντα πλαίσιο, η ανάπτυξη της τεχνολογίας καθώς και η απελευθέρωση του ανταγωνισμού δημιούργησε νέους

επιχειρηματικούς τομείς με υψηλές επενδύσεις σε άυλα περιουσιακά στοιχεία. Χαρακτηριστικά παραδείγματα οι εταιρείες προγραμματισμού και επικοινωνιών.

3. Παρατηρείται σημαντική επιτάχυνση των τεχνολογικών πληροφοριών με χαρακτηριστικό πρόσφατο παράδειγμα την περίπτωση του διαδικτύου.

Τα βασικότερα χαρακτηριστικά σε επενδύσεις σε άυλα περιουσιακά στοιχεία από πλευράς επιχειρήσεων μπορούν να συνοψιστούν ως εξής (Hand, 2003):

1. Από εμπειρικά δεδομένα προκύπτει ότι οι επενδύσεις σε άυλα περιουσιακά στοιχεία, λόγω των οικονομιών κλίμακας δημιουργούν αναλογικά μεγαλύτερα έσοδα από τις επενδύσεις σε ενσώματα στοιχεία. Μάλιστα, η πλειοψηφία των άυλων περιουσιακών στοιχείων μετά την αρχική επένδυση δεν δημιουργούν κόστη για την επιχείρηση. Μάλιστα, το εν λόγω στοιχεία αποτελεί βασικό σημείο διαφοροποίησης μεταξύ των άυλων και των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων, καθώς η αποδοτικότητά τους διαφέρει βάσει του χρόνου από την αρχική επένδυση αλλά και τον βαθμό ανταγωνισμού που επικρατεί (Hand, 2003).
2. Καθώς η ακριβής πρόβλεψη των μελλοντικών εισροών από μία επένδυση σε άυλα περιουσιακά στοιχεία καθώς και η ωφέλιμη ζωή της δεν δύναται να προβλεφθεί με ακρίβεια, είναι απαραίτητο να υπάρχουν από την διοίκηση έτοιμες επιλογές σχετικά με την παύση ή με την τροποποίηση ενός επενδυτικού σχεδίου άυλου περιουσιακού στοιχείου. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της Amazon, η οποία στο πλαίσιο επένδυσης στην εταιρική της ταυτότητα, δημιούργησε διαφορετικά εναλλακτικά σενάρια αποτελεσματικότητας στην εξυπηρέτηση πελατών καθώς και διαφορετικά σχέδια μάρκετινγκ αντιμετώπισης του ανταγωνισμού (Noe & Parker, 2005).
3. Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία δεν μπορούν να προστατευθούν το ίδιο εύκολα με τα ενσώματα πάγια. Πιο συγκεκριμένα, πέραν των

περιπτώσεων βιομηχανικής κατασκοπίας, η νομική προστασία μέσω διπλωμάτων ή καταχωρήσεων απαιτεί συνδέεται με υψηλά κόστη. Επιπροσθέτως, η επένδυση σε ανθρώπινους πόρους οι οποίοι επιδρούν θετικά στην παραγωγικότητα, την κερδοφορία και στην τεχνολογική εξέλιξη της επιχείρησης (Asplund, 1994). εμπεριέχει τον κίνδυνο σύντομης αποχώρησης του προσωπικού, το οποίο άλλωστε προστατεύεται από την αυστηρή εργατική νομοθεσία.

Μετά από την σύντομη εισαγωγή που προηγήθηκε γύρω από τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία και αποτελούν το αντικείμενο του υπό εξέταση διεθνούς προτύπου, ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο το οποίο παρουσιάζει την επισκόπηση της υφιστάμενης βιβλιογραφίας που πραγματεύεται τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, την λογιστική αντιμετώπισή τους και την επίδραση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 σε αυτά. Το τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζει το θεσμικό πλαίσιο, δίνοντας έμφαση στις αλλαγές που επέφερε στο εγχώριο λογιστικό τοπίο όσον αφορά την λογιστική αντιμετώπιση των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Το τέταρτο κεφάλαιο το οποίο αποτελεί το εμπειρικό σκέλος της έρευνας, αναλύει πρακτικά την μελέτη περίπτωσης επίδρασης του συγκεκριμένου λογιστικού προτύπου σε ελληνική εισηγμένη. Τέλος, τα συμπεράσματα, οι περιορισμοί και οι προτάσεις για περαιτέρω έρευνα παραθέτονται ξεχωριστά στο πέμπτο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Στην βιβλιογραφία επικρατούν δύο τάσεις όσον αφορά την αναγνώριση των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Η μία που εκφράζεται από τις λογιστικές αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, γνωστές ως U.S. G.A.A.P. (General Accepted Accounting Principles), αναγνωρίζει τα άυλα περιουσιακά στοιχεία σαν κόστη ανάπτυξης δικαιωμάτων όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, οι φόρμουλες και τα δικαιώματα franchising. Από την άλλη πλευρά, μία περισσότερο οικονομική προσέγγιση ορίζει τα άυλα περιουσιακά στοιχεία ως οτιδήποτε άυλο που δύναται να δημιουργήσει μελλοντικό εισόδημα σε μία επιχείρηση (Hand, 2003).

Στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης αναγνώρισης και μετέπειτα λογιστικής τους αντιμετώπισης, ο Vaughan (1972) διαχωρίζει την υπεραξία από τα υπόλοιπα άυλα περιουσιακά στοιχεία, προσέγγιση που άλλωστε ακολουθείτε και από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Μάλιστα με κριτήριο την ωφέλιμη ζωή, κάθε στοιχείο με ασαφή ωφέλιμη ζωή εντάσσεται στην υπεραξία ενώ τα στοιχεία που η ωφέλιμη ζωή τους δύναται να προσδιοριστεί εντάσσονται στα άυλα περιουσιακά στοιχεία.

Το θέμα της ωφέλιμης ζωής των άυλων περιουσιακών στοιχείων εξετάζεται και από την Mueller (2004), η οποία και επιχειρεί να εξετάσει την δυνατότητα ακριβούς προσδιορισμού της ωφέλιμης ζωής των ανωτέρω στοιχείων ορίζοντας συγκεκριμένα κριτήρια. Όπως και ο Vaughan (1972), εξαιρεί την υπεραξία από τα υπόλοιπα άυλα περιουσιακά στοιχεία καθώς η ωφέλιμη ζωή της δεν είναι προσδιορίσιμη.

Από την άλλη πλευρά, οι Wertlieb et al. (1993) ασχολούνται με την μεταγενέστερη λογιστική αντιμετώπιση και παρακολούθηση των άυλων περιουσιακών στοιχείων εστιάζοντας στην απόσβεσή τους. Μάλιστα γίνεται αναφορά στην περίπτωση της συγχώνευσης των Booth Newspapers και Herald Company το 1976, όπου και καταγράφηκε πρώτη φορά στην λογιστική ιστορία απόσβεση των άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Την αναγκαιότητα και την δυνατότητα απόσβεσης των άυλων περιουσιακών στοιχείων υπογραμμίζουν οι Jackson & Coen (2004), χρησιμοποιώντας επίσης το ανωτέρω παράδειγμα των συγχωνευμένων εταιρειών.

Από μία περισσότερο εμπειρική σκοπιά, ο Lev (2001) διαπίστωσε ότι παρατηρείται μία διαφορά της τάξης του 20% μεταξύ της λογιστικής και αγοραίας αξίας των εταιρειών στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Η εν λόγω διαφορά σύμφωνα με τον ίδιο εξαρτάται κατά ένα μεγάλο ποσοστό από τα άυλα μη μετρήσιμα περιουσιακά τους στοιχεία.

Στο ίδιο πλαίσιο, οι Zeghal & Maaloul (2005) διαπίστωσαν επίσης την ύπαρξη σημαντικής διαφοράς σε εταιρείες του Ηνωμένου Βασιλείου. Και στην περίπτωση αυτή τα άυλα περιουσιακά στοιχεία χαρακτηρίστηκαν ως ο κυριότερος παράγοντας δημιουργίας της εν λόγω διαφοράς.

Εστιάζοντας στην εφαρμογή του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 στην Αυστραλία μέσω του A.A.S.B. 138, οι Cheung et al. (2008) οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι η πρώτη εφαρμογή του εν λόγω προτύπου δεν επηρέασε την χρηματοοικονομική επίδοση των επιχειρήσεων παρά μόνο το αποτέλεσμα του αριθμοδείκτη ξένων προς ιδίων κεφαλαίων (debt to equity ratio).

Εστιάζοντας στην κεφαλαιοποίηση των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη, οι Dinh et al. (2015) εξέτασαν το κατά πόσο η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 επηρεάζει την ακρίβεια πρόγνωσης της μελλοντικής κερδοφορίας. Από την ανάλυση που διεξήγαγαν οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι η κεφαλαιοποίηση των δαπανών για ανάπτυξη συνδέεται αρνητικά με την βεβαιότητα και με την ακρίβεια των προβλέψεων της κερδοφορίας των εταιρειών.

Ο Kristandl (2006), αναγνωρίζοντας τα άυλα περιουσιακά στοιχεία ως διανοητικό κεφάλαιο, θεμελιώνει θεωρητικά τα ανωτέρω εμπειρικά αποτελέσματα, ορίζοντας το διανοητικό κεφάλαιο ως την διαφορά μεταξύ λογιστικής και χρηματιστηριακής αξίας μιας εταιρείας. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι ο Lev (2001) επισημαίνει ότι παρά την χρήση διαφορετικών ορισμών για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, οι ορισμοί αποτελούν συνώνυμα καθώς αναφέρονται στην ίδια έννοια.

Εστιάζοντας στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 και στην εφαρμογή του στις χώρες της Ισπανίας και της Ρουμανίας, οι Fadur et al. (2013) εξήγαγαν το συμπέρασμα ότι η παρεχόμενη χρηματοοικονομική πληροφόρηση σχετικά με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία διαφέρει, καθώς ο όγκος πολύτιμων για την αναγνώριση και αποτίμηση των άυλων περιουσιακών στοιχείων πληροφοριών, είναι σημαντικά μικρότερος στις ρουμάνικες εταιρείες από τις αντίστοιχες ιταλικές.

Όσον αφορά την επίδραση των διατάξεων του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 στην εταιρική στρατηγική, οι Anagnostopoulou & Ballas (2014) εξετάζοντας ένα δείγμα εταιρειών από το Ηνωμένο Βασίλειο, την Γαλλία, την Γερμανία, την Ιταλία, την Ισπανία και την Ολλανδία που εφαρμόζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι εταιρείες προτιμούν να κεφαλαιοποιούν μέρος των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη (R & D), ενώ παράλληλα η ύπαρξη φορολογικών κινήτρων συνδέεται θετικά με το ύψος των ποσών που προορίζονται για έρευνα και ανάπτυξη (R & D).

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω, ως άυλα περιουσιακά στοιχεία από μία οπτική θεωρούνται τα κόστη ανάπτυξης μίας εταιρείας, ενώ κατά άλλους θεωρούνται ως τα μη υλικά στοιχεία που δημιουργούν μελλοντικές εισροές για τις εταιρείες. Παρόλα αυτά, κατά τον Lev (2001), οι διαφορετικοί ορισμοί στις περισσότερες περιπτώσεις λειτουργούν συμπληρωματικά ή είναι συνώνυμοι μεταξύ τους. Ο Vaughan (1972) δε, προχώρησε στον διαχωρισμό των άυλων περιουσιακών στοιχείων με απροσδιόριστη ωφέλιμη ζωή όπως η υπεραξία και υπολοίπων. Στο ίδιο πλαίσιο και εστιάζοντας στην ωφέλιμη ζωή τους, ο Mueller (2004) επιχειρεί να βρει τρόπο προσδιορισμού της ωφέλιμης ζωής ενώ οι Wertlieb et al. (1993) και Jackson & Coen (2004) βασισμένοι στο ίδιο παράδειγμα επιχειρήσαν να δημιουργήσουν την απαραίτητη βάση για την απόσβεση όλων των άυλων περιουσιακών στοιχείων και συνεπώς του υπολογισμού της ωφέλιμης ζωής τους. Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής έγινε η αρχή για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, ορίζοντας ως υπεραξία την διαφορά σε οικονομικές μονάδες μεταξύ λογιστικής και αγοραίας αξίας μίας επιχείρησης. Την ίδια υπόθεση υποστήριξαν τόσο οι Zeghal & Maaloul (2005) σε μελέτη τους για το Ηνωμένο Βασίλειο όσο και ο Kristandl (2006).

Εστιάζοντας στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38, οι Cheung et al. (2008) θεωρούν ότι το εν λόγω πρότυπο δεν επηρέασε σημαντικά την χρηματοοικονομική

επίδοση των επιχειρήσεων που εξέτασαν. Παράλληλα οι Dinh et al. (2015) υποστηρίζουν ότι η κεφαλαιοποίηση δαπανών ανάπτυξης η οποία και προβλέπεται από το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38, συνδέεται αρνητικά με την ακρίβεια των προβλέψεων της μελλοντικής κερδοφορίας της εκάστοτε επιχείρησης. Από την άλλη μεριά, η κεφαλαιοποίηση των ανωτέρω δαπανών αποτελεί μία πρακτική που προτιμούν οι εταιρείες σε Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία και Ολλανδία σύμφωνα με τους Anagnostopoulou & Ballas (2014). Τέλος και όσον αφορά τεχνικά στοιχεία εφαρμογής του εν λόγω προτύπου, οι Fadur et al. (2013) συγκρίνοντας την υιοθέτηση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 σε επιχειρήσεις της Ιταλίας και της Ρουμανίας, εντόπισαν ότι οι σχετικές γνωστοποιήσεις των επιχειρήσεων στην Ρουμανία είναι σημαντικά λιγότερες από ότι των επιχειρήσεων στην Ιταλία, θέτοντας πρακτικά υπό συζήτηση τον απροσδιόριστο αριθμό γνωστοποιήσεων που προβλέπεται από το πρότυπο και το κατά πόσο ευνοεί την διασυνοριακή συγκρισιμότητα χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 Εισαγωγή

Η ύπαρξη της λογιστικής θα ήταν αδύνατη χωρίς την δημιουργία και εφαρμογή των απαραίτητων αρχών και κανόνων στο πλαίσιο ενός πλήρους θεσμικού πλαισίου. Το θεσμικό πλαίσιο τίθεται και αναπτύσσεται μέσω της νομοθεσίας, η οποία προτείνεται και εν συνέχεια ψηφίζεται από το κοινοβούλιο ενώ δύναται να αποτελεί απόρροια διεθνών συμφωνιών ή αποφάσεων διεθνών οργάνων στα οποία και συμμετέχει η εκάστοτε χώρα.

Για τις εισηγμένες στα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, το θεσμικό λογιστικό πλαίσιο ορίζεται από την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της οικονομικής ολοκλήρωσης, της λογιστικής τυποποίησης και ομοιομορφίας. Τα ανωτέρω αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την διευκόλυνση της μετακίνησης επιχειρήσεων, εργατικού δυναμικού αλλά κυρίως επενδυτικών κεφαλαίων, μετακινήσεις οι οποίες αποτελούν τον πυλώνα της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Το προβλεπόμενο θεσμικό πλαίσιο αποτελείται από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, τα οποία και υιοθέτησε η Ευρωπαϊκή Ένωση σχεδόν τρεις δεκαετίες μετά την πρωτοεμφάνισή τους μέσω σχετικής απόφασης.

Όσον αφορά τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, για την λογιστική αντιμετώπισή τους προβλέφθηκε η ύπαρξη ενός ξεχωριστού προτύπου του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38. Το εν λόγω πρότυπο πραγματεύεται την αναγνώριση και επιμέτρηση, την μεταγενέστερη αποτίμηση, την ανάκτηση και απομείωση της λογιστικής αξίας, την ωφέλιμη ζωή, την απόσυρση και την διάθεση καθώς τις απαραίτητες γνωστοποιήσεις των άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι η υιοθέτηση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 έφερε στην Ελλάδα μία μικρή λογιστική επανάσταση

καλύπτοντας σημαντικά κενά της προϋπάρχουσας νομοθεσίας και εισάγοντας πλήθος νέων προσεγγίσεων που βρίσκονται πιο κοντά στην επιχειρηματική πραγματικότητα.

Στην παρούσα ενότητα παραθέεται μία σύντομη ιστορική αναδρομή της εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Παράλληλα παρουσιάζεται εν συντομία η ιστορική αναδρομή του εν λόγω προτύπου από το 1977 όταν και τέθηκε το προσχέδιο του πρώτου προτύπου που πραγματευόταν την λογιστική αντιμετώπιση των άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Εν συνέχεια παρουσιάζονται τα κύρια τεχνικά χαρακτηριστικά του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 όπως η αναγνώριση και η αποτίμηση των άυλων περιουσιακών στοιχείων από το εν λόγω πρότυπο, ενώ τέλος εντοπίζονται οι βασικές αλλαγές που επέφερε η εφαρμογή του στην Ελλάδα, μέσω της σύγκρισής του με την εγχώρια λογιστική νομοθεσία.

3.2 Ιστορική αναδρομή

Από ιστορικής πλευράς, τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ξεκινούν την διαδρομή τους εν έτη 1973, χρονιά κατά την οποία ιδρύθηκε η Επιτροπή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standard Committee) έπειτα από την συμφωνία εκπροσώπων των εξής χωρών: Αυστραλία, Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Ιαπωνία, Ιρλανδία, Καναδάς, Μεξικό και Ολλανδία. Το πρώτο αποτέλεσμα της εν λόγω επιτροπής ήταν η έκδοση το 1975 των δύο πρώτων Διεθνών Λογιστικών Προτύπων που πραγματεύονταν το αντικείμενο της παρουσίασης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των αποθεμάτων (Mc Donnell, 2006).

Πρέπει δε να επισημανθεί ότι ο βασικότερος σκοπός δημιουργίας των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αποτέλεσε η αποτύπωση του μεγέθους των χρηματοοικονομικών δεδομένων των εταιρειών ορθώς και επιστημονικά ακριβές στο πλαίσιο της ενίσχυσης της αξιοπιστίας και διεθνούς συγκρισιμότητας των λογιστικών καταστάσεων (Λαζαρίδης & Παπαδόπουλος, 2005).

Σημείο σταθμός για τα διεθνή πρότυπα αποτέλεσε το 2001, όταν και στο πλαίσιο εκσυγχρονισμού και εναρμόνισής τους με τα αντίστοιχα των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (U.S. G.A.A.P.), αντικαθίσταται η Επιτροπή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από του Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standard Board), με τα νέα πρότυπα άλλαξαν ονομασία σε Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.), ξεκινώντας νέα αρίθμηση. Από την άλλη πλευρά, τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα των οποίων η αρίθμηση τους σταμάτησε οριστικά το εν λόγω έτος, με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 41. Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι για την δημιουργία διεθνών προτύπων απαιτείται μία αυστηρά συγκεκριμένη, απαιτητική και πολυσχιδής διαδικασία με γνώμονα πάντα την επίτευξη συναίνεσης από κάθε ενδιαφερόμενη με το πρότυπο πλευρά (Κόντος, 2007). Η εν λόγω διαδικασία δημιουργίας ενός Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς περιλαμβάνει τα εξής στάδια (Φίλος & Αποστόλου, 2011):

1. Πρόταση για δημιουργία προτύπου προς το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.
2. Αξιολόγηση της πρότασης και της χρησιμότητας του προτεινόμενου προτύπου από το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.
3. Έκδοση ενός προσχεδίου, το οποίο αποτελώντας την πρώτη προσέγγιση επί του θέματος λειτουργεί ως την βάση του διαλόγου σχετικά με το νέο πρότυπο.
4. Έκδοση σχεδίου το οποίο και αποτελεί την βασική μορφή διαπραγμάτευσης των πλευρών που έχουν ενδιαφέρον.
5. Έκδοση της τελικής μορφής του προτύπου λαμβάνοντας υπόψη τον κύκλο διαπραγμάτευσης που προηγήθηκε.

Στο πλαίσιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (Ο.Ν.Ε.) αποσκοπώντας στην ενίσχυση της μεταφοράς κεφαλαίων εντός της ένωσης, ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός 1606 / 2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επιβάλλει την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.) και των Διεθνών Προτύπων

Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.) σε όλες τις εισηγμένες σε ευρωπαϊκά χρηματιστήρια εταιρείες, όπως το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.). Σε πρώτη φάση, ο «εφαρμοστικός» Νόμος 2992 / 2002 που εισήγαγε τον ανωτέρω κανονισμό προβλέποντας την εφαρμογή των διατάξεών του από την 1^η Ιανουαρίου 2003. Όμως, ελέω προβλημάτων εφαρμογής, μέσω του μεταγενέστερου Νόμου 3229 / 2004 δόθηκε παράταση, με ημερομηνία πρώτης εφαρμογής να ορίζεται η 1^η Ιανουαρίου 2005 (Λαζαρίδης & Παπαδόπουλος, 2005).

Η ιστορία του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 ξεκινάει αρκετές δεκαετίες πίσω και πιο συγκεκριμένα τον Φεβρουάριο του 1977 με την δημοσίευση του προσχέδιου για το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 9 σχετικά με την λογιστική αντιμετώπιση των δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης. Το εν λόγω πρότυπο δημοσιεύθηκε ενάμισι χρόνο αργότερα και πιο συγκεκριμένα τον Ιούλιο του 1978 με πρώτη εφαρμογή την 1^η Ιανουαρίου του 1980.¹

Μετά από αρκετά χρόνια και συγκεκριμένα τον Αύγουστο του 1991 δημοσιεύθηκε το προσχέδιο για την αντικατάσταση του προτύπου εστιάζοντας στα κόστη έρευνας και ανάπτυξης. Το εν λόγω πρότυπο δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 1993 με ημερομηνία πρώτης εφαρμογής τον Ιανουάριο του 1995.²

Τον Ιούνιο όμως του 1995 καθώς και τον Αύγουστο του 1997 δημοσιεύθηκε εκ νέου προσχέδια διευρύνοντας το πεδίο εφαρμογής στα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Τον Σεπτέμβριο του 1998 δημοσιεύεται το νέο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 περί άυλων περιουσιακών στοιχείων, το οποίο και αντικατέστησε το υφιστάμενο πρότυπο.³

Τον Μάρτιο του 2004 το πρότυπο αντικαθίσταται καλύπτοντας άυλα περιουσιακά στοιχεία από την ημερομηνία δημοσίευσής του και έπειτα. Εν συνέχεια τον Μάιο του 2008 ολοκληρώθηκε η τροποποίηση σχετικά με την λογιστική αντιμετώπιση των εξόδων διαφήμισης και προώθησης, τον Απρίλιο του 2009 ολοκληρώθηκε η τροποποίηση σχετικά με την αποτίμηση των άυλων περιουσιακών στοιχείων κατά τις συγχωνεύσεις, τον Δεκέμβριο του 2013 ολοκληρώθηκε η τροποποίηση σχετικά με την λογιστική αντιμετώπιση των συσσωρευμένων

---

¹ <http://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias38> 05/09/2015

² <http://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias38> 05/09/2015

³ <http://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias38> 05/09/2015

αποσβέσεων κατά την αναπροσαρμογή της αξίας των άυλων στοιχείων και τέλος τον Μάιο του 2014 ολοκληρώθηκε η τροποποίηση που αποσαφήνιζε τις αποδεκτές μεθόδους αποσβέσεων και απομειώσεων των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Έκτοτε, το πρότυπο απέκτησε την υφιστάμενή του μορφή.⁴

3.3 Αναγνώριση άυλων περιουσιακών στοιχείων

Σύμφωνα με το εν λόγω πρότυπο, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία είναι «εξατομικευμένα μη νομισματικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν έχουν υλική μορφή, και τα οποία μπορούν να διαχωρίζονται ώστε να πωλούνται, μεταβιβάζονται, ενοικιάζονται ή ανταλλάσσονται, ξεχωριστά ή με άλλα σχετικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις, ή προκύπτουν από συμβατικά ή άλλα νόμιμα δικαιώματα, ανεξαρτήτως του αν αυτά τα δικαιώματα είναι μεταβιβάσιμα ή διαχωρίσιμα από την οικονομική μονάδα ή από άλλα δικαιώματα και δεσμεύσεις» (Βρουστούρης & Πρωτόπαπας, 2004).

Λαμβάνοντας υπόψη των ανωτέρω ορισμό, ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο μπορεί να θεωρηθεί αναγνωρίσιμο όταν:

1. Δύναται να διαχωριστεί από την επιχείρηση και συνεπώς να μπορέσει να αποτελέσει προϊόν πώλησης, μεταβίβασης, παραχώρησης ενοικίασης ή ανταλλαγής.
2. Προκύπτει από δικαιώματα, νομικά ή συμβατικά, ανεξαρτήτως αν διαχωρίζονται από την επιχείρηση.

Βασικά κριτήρια σύμφωνα με το πρότυπο για την αναγνώριση ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου είναι τα εξής (Ντζανάτος, 2008):

1. Να είναι αναγνωρίσιμο.
2. Να ελέγχεται από την εταιρεία.
3. Να προβλέπεται να δημιουργήσει εισόδημα.

---

⁴ <http://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias38> 05/09/2015

Συνεπώς το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 προκαθορίζει την λογιστική αντιμετώπιση όλων των άυλων περιουσιακών στοιχείων εξαιρουμένων (Φίλος & Αποστόλου, 2011):

1. Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία των οποίων η λογιστική αντιμετώπιση ορίζεται από άλλο πρότυπο.
2. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, των οποίων η λογιστική αντιμετώπιση ούτως ή άλλως ρυθμίζεται από ξεχωριστό πρότυπο.
3. Τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν προϊόν έρευνας και αξιολόγησης (π.χ. έρευνα ορυκτών φυσικών πόρων).
4. Τις δαπάνες που αφορούν την εξόρυξη και ανάπτυξη ορυκτών φυσικών πόρων.

Όσον αφορά την πρώτη εξαίρεση και λαμβάνοντας υπόψη τα υφιστάμενα εν ισχύ πρότυπα, το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 δεν χρησιμοποιείται στις περιπτώσεις (Grant Thornton, 2016):

1. Άυλων περιουσιακών στοιχείων που κατέχονται για πώληση βάσει της συνήθους λειτουργίας της εταιρείας (Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 2 και 11).
2. Αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12).
3. Μισθώσεων (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 17).
4. Περιουσιακών στοιχείων που σχετίζονται με παροχές προς το προσωπικό της εταιρείας (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 19).
5. Χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 27, 28, 31, 39 και Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 3).

6. Αναβαλλόμενου κόστους κτήσης και άυλων περιουσιακών στοιχείων που προκύπτουν από ασφαλιστικά δικαιώματα (Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 4).
7. Μη κυκλοφορούντα άυλα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για πώληση (Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 5).

Είναι απαραίτητο να επισημανθεί ότι η διαφοροποίηση ενός άυλου περιουσιακού από την υπεραξία έγκειται στην δυνατότητα αναγνώρισης του, κάτι το οποίο δεν μπορεί να γίνει για την υπεραξία. Μάλιστα ως βασικά κριτήρια αναγνώρισης είναι η ισχύ του ορισμού όπως αυτός δίνεται από το ίδιο το πρότυπο καθώς και η τήρηση όλων των κριτηρίων αναγνώρισης (Νεγκάκης, 2015).

Πρέπει δε να σημειωθεί ότι η ύπαρξη προβλεπόμενου εισοδήματος κρίνεται από την διοίκηση της εταιρείας υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχουν αποδείξεις για την ύπαρξη αυτού. Πιο συγκεκριμένα, η πιθανότητα εκτίμησης προβλεπόμενου εισοδήματος βασίζεται στην κρίση της εταιρείας, ενώ η εκτίμηση του ανωτέρω εισοδήματος γίνεται μέσω αποδείξεων κατά προτίμηση εξωτερικών.

Συνεπώς ότι ποσά δαπανήσει μία εταιρεία χωρίς να πληρούνται τα παραπάνω κριτήρια, δεν κεφαλαιοποιούνται ως άυλα περιουσιακά στοιχεία αλλά μεταφέρονται στα αποτελέσματα χρήσης και εκπίπτουν άμεσα του εισοδήματος.

Εφόσον πληρούνται τα ανωτέρω κριτήρια και ένα στοιχείο μπορεί να θεωρηθεί ως άυλο περιουσιακό στοιχείο, για να αναγνωριστεί και να αποτυπωθεί στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι απαραίτητο το μελλοντικό εισόδημα να εισρεύσει στην εταιρεία και παράλληλα το στοιχείο να δύναται αξιόπιστης αποτίμησης (Ντζανάτος, 2008).

Ως χαρακτηριστικά παραδείγματα παγίων στοιχείων μπορούν να θεωρηθούν τα εξής (Ντζανάτος, 2008):

1. Λογισμικό.
2. Άδειες.
3. Δικαιώματα.

4. Πελατολόγιο.

5. Παραχωρήσεις.

Ιδιαίτερα σημαντικός για την λογιστική αντιμετώπιση των άυλων περιουσιακών στοιχείων είναι ο διαχωρισμός τους σε άυλα περιουσιακά στοιχεία (Βρουστούρης & Πρωτόπαππας, 2004):

1. Εξωτερικώς αποκτώμενα.

2. Εσωτερικώς δημιουργούμενα.

Τα εξωτερικώς αποκτώμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία καταχωρούνται στο κόστος κτήσεως, το οποίο προκύπτει από την τιμή αγοράς και από κάθε άμεσα επιρριπτό κόστος μέχρις ότου το περιουσιακό στοιχείο γίνει κατάλληλο προς χρήση για την οποία προορίζεται.

Τα εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία καταχωρούνται ως περιουσιακά όταν αυτά απορρέουν μέσα από την Ανάπτυξη (Development Phase). Ως ανάπτυξη θεωρείται η εφαρμογή των ευρημάτων, που έχουν προκύψει από την έρευνα ή άλλη γνώση, σε ένα πρόγραμμα ή σχέδιο με σκοπό την παραγωγή νέων ή βελτιωμένων υλικών, συσκευών, προϊόντων, διαδικασιών, συστημάτων ή υπηρεσιών πριν ξεκινήσει η εμπορική παραγωγή ή χρήση. Το στάδιο που συναντάμε πριν από αυτό της ανάπτυξης είναι της Έρευνας (Research Phase). Πριν προχωρήσουμε στον σύντομο ορισμό του σταδίου της Έρευνας, αξίζει να αναφέρουμε πως οι δαπάνες που αναλαμβάνονται στη διάρκεια του σταδίου αυτού καταχωρούνται ως έξοδα στα αποτελέσματα. Τι είναι όμως η έρευνα; Δεν είναι τίποτα άλλο παρά μια πρωταρχική και συστηματική διερεύνηση που πραγματοποιείται ώστε να προκύψει μια νέα επιστημονική ή τεχνική γνώση και αντίληψη. Είναι σημαντικός ένας ευκρινής διαχωρισμός του σταδίου της ανάπτυξης από αυτό της έρευνας. Και αυτό γιατί αν δεν επιτευχθεί αυτή η διάκριση τότε όλες οι δαπάνες θα αποδοθούν στο στάδιο της έρευνας και θα προσμετρηθούν ως έξοδα στα αποτελέσματα.

Όταν θέλουμε να καταχωρήσουμε ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο μέσα από το στάδιο της ανάπτυξης, το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 ορίζει τις προϋποθέσεις τις οποίες η επιχείρηση πρέπει να είναι ικανή να αποδείξει. Αυτές οι προϋποθέσεις είναι οι εξής (Βρουστούρης & Πρωτόπαππας, 2004):

1. Η τεχνική δυνατότητα ολοκλήρωσης του εκάστοτε άυλου περιουσιακού στοιχείου με σκοπό τη διάθεση του για χρήση ή πώληση.
2. Η πρόθεση της επιχείρησης για ολοκλήρωση του άυλου περιουσιακού στοιχείου με σκοπό τη χρήση ή πώλησή του.
3. Η ικανότητα της επιχειρηματικής οντότητας να το πουλάει ή να το διαθέτει προς χρήση.
4. Τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που μπορεί να επιφέρει το άυλο περιουσιακό στοιχείο. Έτσι θα πρέπει ο κάθε οργανισμός να είναι σε θέση να αποδεικνύει την ύπαρξη μιας αγοράς ή τη χρησιμότητα του περιουσιακού στοιχείου.
5. Οι επαρκείς οικονομικοί και λοιποί πόροι προκειμένου να ολοκληρωθεί το στάδιο της ανάπτυξης.
6. Η αξιόπιστη αποτίμηση της δαπάνης που αντιστοιχεί στο άυλο περιουσιακό στοιχείο εντός του σταδίου της ανάπτυξης.

Με την εκπλήρωση όλων αυτών των προϋποθέσεων, το καταχωρημένο κόστος του άυλου περιουσιακού στοιχείου περιλαμβάνει όλα τα άμεσα επιρριπτά σ' αυτό κόστη αλλά και τα έμμεσα γενικά κόστη. Επίσης, σύμφωνα με την εναλλακτική μέθοδο του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 23, μπορεί να περιλαμβάνει και τόκους δανεισμού. Συμπληρωματικά, στα άμεσα κόστη περιλαμβάνονται υλικά, υπηρεσίες, αμοιβές προσωπικού και αμοιβές. Στα δε έμμεσα συγκαταλέγονται αποσβέσεις ενσωμάτων παγίων, ασφάλιστρα, ενοίκια κ.λπ.

Ενδεικτικά κόστη για εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία είναι (Ντζανάτος, 2008):

1. Τα άμεσα υλικά.

2. Οι άμεσες υπηρεσίες.
3. Τα άμεσα εργατικά.
4. Τα κόστη για πατέντες.
5. Τα κόστη για άλλες πατέντες που χρησιμοποιούνται από το πάγιο.
6. Ο δανεισμός εφόσον κεφαλαιοποιείται.

Στο ίδιο πάντα πλαίσιο, οι χαρακτηριστικότερες δαπάνες που δεν δύναται να κεφαλαιοποιηθούν αλλά μεταφέρονται στα αποτελέσματα χρήσης είναι οι εξής (Ντζανάτος, 2008):

1. Τα έξοδα διοίκησης.
2. Τα έξοδα προώθησης.
3. Οι δαπάνες εκπαίδευσης.
4. Οι ζημιές από την αρχική αναποτελεσματική λειτουργία.

Όσον αφορά την αρχική αποτίμηση ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου, αυτή γίνεται στο κόστος κτήσης του και δύναται να περιλαμβάνει τα εξής (Ντζανάτος, 2008):

1. Την καθαρή τιμολογιακή του αξία.
2. Τους δασμούς και τις λοιπές επιβαρύνσεις.
3. Τα άμεσα κόστη για την έναρξη χρήσης του.

Εάν η εξόφληση του άυλου περιουσιακού στοιχείου θεωρείται μακροπρόθεσμη, τότε προεξοφλείται ενώ ταυτόχρονα λογίζονται τα σχετικά έξοδα τόκων.

Στην περίπτωση συνένωσης άυλων περιουσιακών στοιχείων, η αρχική αποτίμηση γίνεται στην εύλογη αξία εφόσον μπορεί να εκτιμηθεί και ανεξαρτήτως αν και πώς παρουσιάζονταν στα βιβλία. Πρέπει δε να σημειωθεί ότι στην περίπτωση συνένωσης τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που προκύπτουν παρουσιάζονται ανεξάρτητα από την υπεραξία (Νεγκάκης, 2015). Μάλιστα, τα άυλα υπό εκτέλεση περιουσιακά στοιχεία δύναται να αποτιμηθούν στην εύλογη αξία εφόσον είναι εφικτός ο διαχωρισμός τους και η αξιόπιστη αποτίμησή τους.

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι δεν θεωρείται αξιόπιστη η αποτίμηση σε εύλογη αξία ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου εφόσον (Ντζανάτος, 2008):

1. Δεν είναι εφικτός ο διαχωρισμός του.
2. Δεν υπάρχει καταγεγραμμένο ιστορικό συναλλαγών παρόμοιων στοιχείων ή άλλων μεθόδων μέτρησης.

Στην περίπτωση που άυλο υπό εκτέλεση περιουσιακό στοιχείο αποκτηθεί με αγορά ή με συνένωση, όλες οι δαπάνες που θα υλοποιηθούν σε μεταγενέστερη περίοδο, οδηγούν σε αύξηση της αξίας του υπό την βασική προϋπόθεση ότι οι εν λόγω δαπάνες αφορούν αποκλειστικά την ανάπτυξη του (Grant Thornton, 2016). Συνεπώς αποκλείονται οι όποιες δαπάνες συντήρησης ή διατήρησης.

Από την άλλη πλευρά, είναι εφικτή η απόκτηση ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου είτε δωρεάν είτε με τεκμαρτή αντιπαροχή (κρατικής επιχορήγησης) (Νεγκάκης, 2015). Στην περίπτωση αυτή εάν ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο αποκτηθεί μέσω επιχορήγησης ή δωρεάν από το κράτος, η αποτίμησή του γίνεται είτε στην εύλογη αξία του είτε στην τεκμαρτή του όπως ορίζει το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 20. Μάλιστα, τα κόστη που σχετίζονται με το να καταστεί χρηστικό αυξάνουν την αξία του.

Τέλος, στην περίπτωση που η αποτίμηση ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου σε εύλογη αξία δεν είναι εφικτή, η αρχική αποτίμηση γίνεται στην λογιστική αξία του στοιχείου που δόθηκε.

3.4 Μεταγενέστερη αποτίμηση & γνωστοποιήσεις

Σε κάθε ισολογισμό τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αποτιμώνται είτε στο κόστος κτήσεως είτε στις αναπροσαρμοσμένες αξίες. Η επιλογή της μεθόδου επιμέτρησης και αναγνώρισης είναι στην ευχέρεια της ίδιας της επιχείρησης (Νεγκάκης, 2015).

Σύμφωνα με την μέθοδο του κόστους, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία παρουσιάζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις στο κόστος τους έχοντας αφαιρέσει την σωρευμένη απόσβεση και την όποια σωρευμένη απομείωση. Πρέπει δε να σημειωθεί ότι ως ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται το ποσό εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες κατά το οποίο το ανακτήσιμο ποσό του άυλου περιουσιακού στοιχείου υπολείπεται της λογιστικής αξίας με την οποία βρίσκεται κατοχυρωμένο στα λογιστικά βιβλία (Grant Thornton, 2016).

Όσον αφορά την μέθοδο της αναπροσαρμογής, αυτή παρουσιάζει το άυλο περιουσιακό στοιχείο στην εύλογη αξία του κατά την στιγμή της αναπροσαρμογής του (Καραγιώργος & Πετρίδης, 2010). Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί ότι όταν ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο αποτιμάται σύμφωνα με την μέθοδο της αναπροσαρμογής, όλα τα υπόλοιπα άυλα περιουσιακά στοιχεία της ίδιας κατηγορίας πρέπει να αποτιμώνται σύμφωνα με την ίδια μέθοδο, εξαιρουμένων των περιπτώσεων μη ύπαρξης ενεργούς αγοράς.

Με την έννοια κατηγορία ορίζεται η συγκέντρωση ομοειδών περιουσιακών στοιχείων τόσο από πλευράς φύσης όσο και χρήσης. Βασικό χαρακτηριστικό της κατηγορίας αποτελεί η κοινή λογιστική αντιμετώπιση των στοιχείων που την αποτελούν για την αποφυγή επιλεκτικών αναπροσαρμογών.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία διακρίνονται σε αυτά που έχουν περιορισμένη ωφέλιμη ζωή (finite life) και σε αυτά που έχουν απεριόριστη ωφέλιμη ζωή (indefinite life) προς ικανοποίηση των σκοπών της μεταγενέστερης αποτίμησης.

Ως ωφέλιμη ζωή ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου θεωρείται (Grant Thornton, 2016):

1. Το χρονικό διάστημα κατά το οποίο αναμένεται να βρίσκεται το εν λόγω στοιχείο σε χρήση από την επιχείρηση.

2. Ο αριθμός των παραγωγικών μονάδων για τις οποίες αναμένεται να αποκτηθεί το άυλο περιουσιακό στοιχείο από την επιχείρηση.

Στο πλαίσιο του καθορισμού της ωφέλιμης ζωής ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου λαμβάνεται υπόψη (Ντζανάτος, 2008):

1. Η προσδοκώμενη χρήση του άυλου περιουσιακού στοιχείου.
2. Ο κύκλος ζωής τεκμηριωμένος από εξωτερικές στοιχεία.
3. Η τεχνική ή άλλου τύπου απαξίωση.
4. Η σταθερότητα της αγοράς που συνδέεται με το άυλο περιουσιακό στοιχείο.
5. Ποιες αναμένεται να είναι οι κινήσεις των ανταγωνιστών.
6. Οι δαπάνες συντήρησης των άυλων περιουσιακών στοιχείων.
7. Η πρόθεση αλλά και η ικανότητα κάλυψης των δαπανών συντήρησης.
8. Τα νομικά ή άλλα χρονικά όρια για την χρήση του άυλου περιουσιακού στοιχείου.
9. Η ενδεχόμενη σύνδεση με την ωφέλιμη ζωή άλλου στοιχείου.

Παράλληλα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα της επιχείρησης να ανανεώσει άυλα περιουσιακά στοιχεία χωρίς σημαντικό κόστος (Καραγιώργος & Πετρίδης, 2010):

1. Αν υπάρχει απόδειξη, ενδεχομένως εμπειρική ότι τα άυλα περιουσιακά στοιχεία θα ανανεωθούν και αν η ανανέωση εξαρτάται και από τρίτο μέρος, ότι είναι διαθέσιμο να συναινέσει.
2. Αν υπάρχει απόδειξη ότι οι όροι και οι απαιτήσεις ανανέωσης πρόκειται να ικανοποιηθούν.

3. Αν το κόστος ανανέωσης δεν είναι σημαντικό σε συνάρτηση με τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που θα επιφέρει.

Στην περίπτωση που τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αποτιμώνται στο κόστος κτήσης, διατυπώνονται οι εξής υποθέσεις (Βρουστούρης & Πρωτόπαππας, 2004):

1. Αν τα άυλα περιουσιακά στοιχεία έχουν περιορισμένη ωφέλιμη ζωή, αποσβάνονται μέσα στην ωφέλιμη ζωή τους σύμφωνα με τις μεθόδους απόσβεσης που περιγράφονται στο ΔΛΠ 16 “Ενσώματα Πάγια”. Ως επί το πλείστον προτιμάται η σταθερή μέθοδος χωρίς να υπάρχουν υπολειμματικές αξίες. Φυσικά, στο τέλος κάθε έτους επανεξετάζεται η μέθοδος αλλά και η περίοδος απόσβεσης. Αν, ωστόσο, υπάρξουν αλλαγές αυτές εκλαμβάνονται ως μεταβολές λογιστικών εκτιμήσεων.
2. Αν τα άυλα περιουσιακά στοιχεία έχουν απεριόριστη ωφέλιμη ζωή τότε δεν πραγματοποιείται απόσβεση. Ωστόσο, εξετάζονται μια φορά το χρόνο ή όταν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης, σύμφωνα με το ΔΛΠ 36 “Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων” και σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο ΔΛΠ 16 “Ενσώματα Πάγια” για τα ενσώματα πάγια.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία μπορούν να εκλαμβάνονται ως αναπροσαρμοσμένες αξίες. Η αναπροσαρμοσμένη αξία προκύπτει ως εξής:

$$\begin{aligned} & \text{ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ (ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ)} \\ - & \text{ΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ + ΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΖΗΜΙΕΣ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗΣ} \\ \hline & \text{ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΑΞΙΑ} \end{aligned}$$

Βασική προϋπόθεση της αποτίμησης σε αναπροσαρμοσμένες αξίες είναι να υπάρχει ενεργός αγορά (Active Market) η οποία παρέχει τέτοιες αξίες. Ως ενεργός αγορά ορίζεται η αγορά για την οποία ισχύουν τα εξής (Βρουστούρης & Πρωτόπαππας, 2004):

1. Τα αντικείμενα διαπραγμάτευσης της αγοράς είναι ομοιογενή.

2. Είναι δυνατή η εύρεση αγοραστών και πωλητών οποιαδήποτε στιγμή.
3. Οι τιμές είναι διαθέσιμες στο κοινό.

Στο σημείο αυτό αξίζει να παρατηρήσουμε πως η αναπροσαρμογή της αξίας ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου επιδέχεται τον ίδιο χειρισμό με την αναπροσαρμογή των ιδιοχρησιμοποιούμενων ενσωμάτων παγίων περιουσιακών στοιχείων. Συνεπώς βασικό σημείο αποτελεί η απόσβεσή τους. Για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία των οποίων η ωφέλιμη ζωή είναι περιορισμένη, υπολογίζονται αποσβέσεις, ενώ στην περίπτωση αόριστης διάρκειας ζωής, δεν υπολογίζονται αποσβέσεις (Νεγκάκης, 2015).

Όσον αφορά την υπολειμματική αξία των άυλων περιουσιακών στοιχείων, θεωρείται ως επί το πλείστον μηδενική με εξαίρεση τις παρακάτω περιπτώσεις (Ντζανάτος, 2008):

1. Αν υφίσταται σχετική σύμβαση διάθεσης του άυλου περιουσιακού στοιχείου με την λήξη της ωφέλιμης ζωής του σε συγκεκριμένη τιμή.
2. Αν υπάρχει ενεργός αγορά (active market) σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν προηγουμένως, που να δικαιολογεί την ύπαρξη υπολειμματικής αξίας.

Η εκτίμηση δε του ύψους της υπολειμματικής αξίας υπολογίζεται σύμφωνα με την τιμή εκποίησης ενός παρόμοιου περιουσιακού στοιχείου στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του σε τρέχουσες κατά την αποτίμηση τιμές (Νεγκάκης, 2015). Η αναθεώρηση δε της υπολειμματικής αξίας γίνεται τουλάχιστον σε ετήσια βάση λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 8 περί λογιστικών εκτιμήσεων.

Για κάθε κατηγορία άυλων περιουσιακών στοιχείων (λαμβάνοντας υπ' όψιν το διαχωρισμό τους σε εσωτερικώς και εξωτερικώς αποκτώμενα) πρέπει να γνωρίζουμε τα εξής (Βρουστούρης & Πρωτόπαππας, 2004):

1. Αν τα άυλα περιουσιακά στοιχεία έχουν περιορισμένη ή απεριόριστη ωφέλιμη ζωή. Έπονται οι ωφέλιμες ζωές ή οι συντελεστές απόσβεσης στην περίπτωση των στοιχείων με περιορισμένη ωφέλιμη ζωή.
2. Τις μεθόδους απόσβεσης των περιουσιακών στοιχείων με περιορισμένη ωφέλιμη ζωή.
3. Τις λογιστικές αξίες στην αρχή και το τέλος της περιόδου.
4. Την γραμμή των αποτελεσμάτων της περιόδου (κονδύλι), στα οποία συγκαταλέγονται οι αποσβέσεις.
5. Μια ισορροπία ανάμεσα στην αρχή και το τέλος της περιόδου, η οποία καταδεικνύει:
  - Προσθήκες, εσωτερικώς και εξωτερικώς αποκτηθείσες, αλλά και προσθήκες, εξατομικευμένων άυλων περιουσιακών στοιχείων και στοιχείων που αποκτήθηκαν μέσω ενοποίησης επιχειρήσεων.
  - Άυλα περιουσιακά στοιχεία με σκοπό την πώληση σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Π. 5 “Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για πώληση και διακοπείσες εκμεταλλεύσεις”.
  - Αναπροσαρμογές.
  - Απομειώσεις.
  - Τυχόν συναλλαγματικές διαφορές που απορρέουν από μετατροπή τέτοιων στοιχείων.
  - Λοιπές μεταβολές (εφόσον υπάρχουν).

Επιπροσθέτως στις γνωστοποιήσεις είναι εμφανής ο διαχωρισμός των άυλων περιουσιακών στοιχείων σε (Ντζανάτος, 2008):

1. Εσωτερικά δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία με περιορισμένη διάρκεια ζωής, για τα οποία πρέπει να ορίζεται η ωφέλιμη ζωή τους ή οι αντίστοιχοι συντελεστές απόσβεσης.
2. Εσωτερικά δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία με αόριστη διάρκεια ζωής.

3. Μη εσωτερικά δημιουργούμενα άυλα στοιχεία με περιορισμένη διάρκεια ζωής, για τα οποία πρέπει να ορίζεται η ωφέλιμη ζωή τους ή οι αντίστοιχοι συντελεστές απόσβεσης.
4. Μη εσωτερικά δημιουργούμενα άυλα στοιχεία με αόριστη διάρκεια ζωής.

Στο ανωτέρω πλαίσιο, πρέπει να παρουσιάζεται πίνακας λογιστικής συμφωνίας των άυλων περιουσιακών στοιχείων με (Ντζανάτος, 2008):

1. Το υπόλοιπο έναρξης.
2. Προσθήκες από αγορά.
3. Προσθήκες από συνενώσεις.
4. Προσθήκες από ιδιοπαραγωγή.
5. Μειώσεις σε κατεχόμενα για πώληση.
6. Μειώσεις με απομείωση στα αποτελέσματα.
7. Αντιστροφές απομείωσης στα αποτελέσματα.
8. Αυξήσεις από αναπροσαρμογή στα ίδια κεφάλαια.
9. Μειώσεις από αναπροσαρμογή στα αποτελέσματα.
10. Μειώσεις από αναπροσαρμογή στα ίδια κεφάλαια.
11. Απομειώσεις στα ίδια κεφάλαια.
12. Αντιστροφή απομειώσεων στα ίδια κεφάλαια.
13. Αποσβέσεις.
14. Συναλλαγματικές διαφορές.
15. Το υπόλοιπο λήξεως.

Πρέπει δε να σημειωθεί ότι οι κατηγορίες των άυλων περιουσιακών στοιχείων που πρέπει στις γνωστοποιήσεις να αναλύονται σε μεγαλύτερο βάθος είναι οι εξής (Ντζανάτος, 2008):

1. Σήματα.
2. Τίτλοι.
3. Λογισμικό.
4. Άδειες & παραχωρήσεις χρήσεως δικαιωμάτων.
5. Συγγραφικά δικαιώματα.
6. Πατέντες.
7. Λοιπά δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας.
8. Δικαιώματα εκμετάλλευσης.
9. Συνταγές, τύποι, υποδείγματα, σχέδια, πρωτότυπα.
10. Άυλα στοιχεία υπό εκτέλεση.

Τέλος, κρίνεται απαραίτητο να επισημανθεί ότι το εν λόγω πρότυπο ενθαρρύνει χωρίς όμως να υποχρεώνει την παρουσίαση γνωστοποιήσεων για άυλα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποσβεστεί πλήρως αλλά παραμένουν σε χρήση καθώς και περιγραφές στοιχείων που χρησιμοποιούνται ως άυλα περιουσιακά στοιχεία αλλά δεν έχουν καταχωρηθεί στα λογιστικά βιβλία της εταιρείας ανεξαρτήτως λόγου.

3.5 Διαφορές Δ.Λ.Π. 38 & ελληνικής νομοθεσίας

Όπως έχει ήδη σημειωθεί, η εφαρμογή του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 στην χώρα μας επέφερε σημαντικές αλλαγές στην λογιστική αντιμετώπιση των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Πιο συγκεκριμένα αναπροσαρμόστηκε σημαντικά η ευρύτερη οπτική της αντιμετώπισής τους ενώ εισήχθησαν προβλέψεις που κάλυψαν

σημαντικά κενά. Οι σημαντικότερες διαφορές μεταξύ του εν λόγω προτύπου και της προγενέστερης λογιστικής νομοθεσίας αποτυπώνονται παρακάτω.

Η πρώτη διαφορά σχετίζεται με την εν γένει αναγνώριση της χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing). Καθώς η ελληνική νομοθεσία δεν αναγνώριζε την χρηματοδοτική μίσθωση, δεν επέτρεπε την εμφάνιση των αντικειμένων των εν λόγω συμβάσεων στο ενεργητικό, καθώς αντιμετωπίζονταν ως μίσθια. Από την άλλη πλευρά, στο πλαίσιο αναγνώρισης και καταχώρισης στο ενεργητικό των μισθίων, το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 επιτρέπει την καταχώρηση στο ενεργητικό των άυλων περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν μέσω χρηματοδοτικής μισθώσεως.

Η δεύτερη διαφορά μεταξύ του εν λόγω διεθνούς προτύπου και της ελληνικής νομοθεσίας σχετίζεται με τα κριτήρια αναγνώρισης των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Πιο συγκεκριμένα η ελληνική νομοθεσία δεν ορίζει συγκεκριμένα κριτήρια αναγνώρισης ούτε και υπάρχουν σχετικές αναφορές, ενώ το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 ορίζει επακριβώς τα κριτήρια αναγνώρισης και συνεπώς κεφαλαιοποίησης ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου. Στο εν λόγω πλαίσιο τα διεθνή πρότυπα πρακτικά καταργούν τα έξοδα εγκατάστασης, καθώς επιτρέπουν την κεφαλαιοποίηση άυλων περιουσιακών στοιχείων με συγκεκριμένα κριτήρια.

Όσον αφορά την παρουσίαση των άυλων περιουσιακών στοιχείων στον ισολογισμό, ενώ η ελληνική νομοθεσία υποχρέωνε την αναγραφή της αξίας κτήσεως, των σωρευμένων αποσβέσεων και τέλος της αναπόσβεστης αξίας τους, το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 επιτρέπει την εμφάνιση αποκλειστικά του αναπόσβεστου υπολοίπου.

Μία άλλη διαφορά έχει να κάνει με τις δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης (R & D). Πιο συγκεκριμένα ενώ η ελληνική νομοθεσία θεωρούσε τις εν λόγω δαπάνες στο σύνολό τους ως ιδιοπαραγωγή άυλου περιουσιακού στοιχείου, το εν λόγω διεθνές πρότυπο διαχωρίζει τις δαπάνες έρευνας από τις δαπάνες ανάπτυξης, με τις πρώτες να μην τις κεφαλαιοποιεί αλλά τις μεταφέρει στα αποτελέσματα επιβαρύνοντας την χρήση. Όσον αφορά τις δαπάνες ανάπτυξης, αυτές για να μπορέσουν να κεφαλαιοποιηθούν πρέπει να τηρούνται συγκεκριμένα κριτήρια, ειδικά και στην περίπτωση αυτή επιβαρύνουν το αποτέλεσμα της χρήσης.

Η πέμπτη διαφορά σχετίζεται με τα κόστη για την κτήση άυλων περιουσιακών στοιχείων. Ειδικότερα το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 ορίζει ρητά ότι τα ανωτέρω έξοδα αυξάνουν την αξία κτήσεως και συνεπώς αναγνώρισης των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Από την άλλη πλευρά η ελληνική νομοθεσία αντιμετώπιζε διαφορετικά τα συγκεκριμένα κόστη καταχωρώντας τα στα έξοδα πολυετούς απόσβεσης.

Μία σημαντική διαφορά – επανάσταση αφορά την υιοθέτηση της λογιστικής εύλογης αξίας (fair value accounting). Πιο συγκεκριμένα στην περίπτωση των άυλων περιουσιακών στοιχείων, τα άυλα που αποτελούν προϊόν εξαγορών και συγχωνεύσεων στον ενοποιημένο ισολογισμό παρουσιάζονται στην εύλογη αξία τους. Αντιθέτως η ελληνική νομοθεσία δεν προέβλεπε τέτοια αποτίμηση στην εξαγορά θυγατρικών ενώ στην περίπτωση των συγχωνεύσεων η αποτίμηση διέφερε σημαντικά από την μέθοδο της εύλογης αξίας. Στο ίδιο πλαίσιο, το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 ορίζει ότι τα άυλα που αποκτήθηκαν χωρίς κόστος, αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, σε αντίθεση με την ελληνική νομοθεσία που δεν επέτρεπε την σχετική αναγνώρισή τους.

Μία ακόμη διαφορά μεταξύ ελληνικής νομοθεσίας και Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 στο πεδίο της αποτίμησης των άυλων περιουσιακών στοιχείων έχει να κάνει με την δυνατότητα αναπροσαρμογής της αξίας τους. Πιο συγκεκριμένα, ενώ το εν λόγω διεθνές λογιστικό πρότυπο επιτρέπει την αναπροσαρμογή της αξίας των άυλων περιουσιακών στοιχείων και μάλιστα σε τακτική βάση, η ελληνική νομοθεσία όχι μόνο δεν προβλέπει αλλά απαγορεύει ρητά την αναπροσαρμογή της λογιστικής τους αξίας.

Σημαντική διαφορά εντοπίζεται και στην απόσβεση των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Πιο συγκεκριμένα, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία με αόριστη διάρκεια ωφέλιμης ζωής δεν αποσβένονται σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38, σε αντίθεση με την προγενέστερη ελληνική νομοθεσία που υποχρέωνε την διενέργεια απόσβεσής τους ανεξαρτήτως ωφέλιμης ζωής. Επιπροσθέτως, ενώ η ελληνική νομοθεσία ορίζει ως μέγιστη διάρκεια απόσβεσης τα πέντε έτη, το ανωτέρω διεθνές πρότυπο προβλέπει την απόσβεση των άυλων περιουσιακών στοιχείων σύμφωνα με τα έτη της ωφέλιμης ζωής τους χωρίς να τίθεται κάποιο ανώτατο ή κατώτατο όριο. Μία ακόμη καινοτομία η οποία εισάγεται στον τομέα των αποσβέσεων, έχει να κάνει

με τον διαχωρισμό των άυλων περιουσιακών στοιχείων ανάλογα με το αν τίθενται προς πώληση ή όχι. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 δεν επιτρέπει την διενέργεια απόσβεσής τους στα περιουσιακά στοιχεία που είναι προς πώληση καθώς δεν θεωρείται ότι χρησιμοποιούνται από την επιχείρηση κατά το εν λόγω διάστημα.

Τέλος, όπως προκύπτει από προηγούμενη υποενότητα, ο αριθμός αλλά και η φύση των γνωστοποιήσεων που ορίζονται από τα διεθνή πρότυπα όσον αφορά τα άυλα περιουσιακά στοιχεία διαφέρει σημαντικά. Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 δεν γίνεται αν αποτελεί εξαίρεση, ορίζοντας έναν σημαντικό αριθμό γνωστοποιήσεων και παρέχοντας την δυνατότητα για ένα μεγάλο εύρος προαιρετικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

4.1 Εισαγωγή

Η αξιολόγηση της επίπτωσης της εφαρμογής του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 έγινε με την βοήθεια της ερευνητικής μεθόδου της μελέτης περίπτωσης. Για τις ανάγκες της παρούσης έρευνας επιλέχθηκε η Τράπεζα Πειραιώς, μία εκ των τεσσάρων σήμερα συστημικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της χώρας. Η εν λόγω τράπεζα, ως εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών υποχρεώθηκε να εφαρμόσει τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα από την 1^η Ιανουαρίου 2005, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής της ευρωπαϊκής απόφασης.

Κατά την εξέταση της συγκεκριμένης περίπτωσης ερευνάται η επίδραση του εν λόγω Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου από την διαχειριστική χρήση του 2004 όταν και εφαρμόστηκαν παράλληλα τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και η ελληνική λογιστική νομοθεσία όπως εκφραζόταν από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τον Νόμο 2190 / 1920. Ειδικότερα, η εν λόγω χρήση αποτέλεσε πρακτικά την μεταβατική περίοδο προετοιμασίας για τις ελληνικές επιχειρήσεις, παρέχοντας στους χρήστες την δυνατότητα κατά το 2005 να προχωρήσουν σε αξιόπιστες διαχρονικές συγκρίσεις.

Πιο συγκεκριμένα, μετά από μία σύντομη παρουσίαση του εταιρικού προφίλ της επιλεγείσας επιχείρησης, εξετάζεται για κάθε χρήση ξεχωριστά η όποια επίδραση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις.

4.2 Η Τράπεζα Πειραιώς

Η ιστορία της τράπεζας ξεκινάει το 1916 ως “Banque du Piree”, έχοντας καταφέρει μέσα σε αυτές της δεκαετίες να δραστηριοποιεί ενεργά σε 8 χώρες, απασχολώντας 19.000 άτομα παρέχοντας ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και κατέχοντας το 30% της εγχώριας αγοράς δανείων και το 27% των καταθέσεων. Αποτελεί μία εκ των τεσσάρων συστημικών ελληνικών τραπεζών και ως συνέπεια αυτού διασώθηκε κατά την ελληνική χρηματοπιστωτική κρίση που ακολούθησε την κρίση δημοσίου χρέους. Το 1975 το εν λόγω χρηματοπιστωτικό ίδρυμα κρατικοποιήθηκε και έλαβε την σημερινή της ονομασία, για να ιδιωτικοποιηθεί εκ νέου το 1991.

Κατά την διάρκεια της μακροχρόνιας πορείας της, εξαγόρασε ή συγχωνεύθηκε με την Τράπεζα Μακεδονίας – Θράκης, την Τράπεζα Χίου, την ETBA Bank ενώ απορρόφησε τις ελληνικές θυγατρικές των Chase Manhattan, Credit Lyonnais και National Westminster Bank. Στην εγχώρια αγορά δραστηριοποιείται μέσω ενός δικτύου 701 καταστημάτων σε όλη την ελληνική επικράτεια και 1.800 ATM. Ο όμιλος εξειδικεύεται στο τμήμα των μεσαίων επιχειρήσεων, στην καταναλωτική αλλά και στην στεγαστική πίστη, στην πράσινη αλλά και στην επενδυτική τραπεζική, στις υπηρεσίες κεφαλαιαγοράς και τέλος στην χρηματοδοτική μίσθωση.⁵

Όσον αφορά την διεθνή δραστηριότητα, ο όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς δραστηριοποιείται πέραν της Ελλάδος, στην Κύπρο, στην Ρουμανία (120 καταστήματα), στην Βουλγαρία (75 καταστήματα), στην Σερβία (26 καταστήματα), στην Αλβανία (39 καταστήματα) και στην Ουκρανία (18 καταστήματα) ενώ διατηρεί επίσης ίδια καταστήματα στην Αγγλία (1 κατάστημα) και στην Γερμανία (1 κατάστημα).⁶

Το μοντέλο αξιών της τράπεζας αποτελείται από την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την εξυπηρέτηση, το όραμα, την ενδυνάμωση, την ακεραιότητα, την κοινωνική υπευθυνότητα και την συλλογικότητα.⁷

---

⁵ <http://www.piraeusbankgroup.com/el/group-profile/brief-profile> 11/10/2015

⁶ <http://www.piraeusbankgroup.com/el/group-profile/brief-profile> 11/10/2015

⁷ <http://www.piraeusbankgroup.com/el/group-profile/brief-profile> 19/11/2015

Αρχικά, το 2012 αποκτήθηκε το υγιές χαρτοφυλάκιο της ATE Bank, η οποία βρισκόταν υπό καθεστώς εξυγίανσης και ειδικής εκκαθάρισης. Εν συνέχεια κατά το 2013, η Τράπεζα Πειραιώς προχώρησε στην απόκτηση των εν Ελλάδι κυπριακών θυγατρικών της Laiki Bank, της Τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής Τράπεζας στο πλαίσιο διάσωσης τους εξαιτίας της έκθεσής τους στο ελληνικό χρέος και της συμμετοχής τους στο ελληνικό P.S.I. Το ίδιο έτος αποκτήθηκε και η Millennium Bank, ενώ το 2014 αποκτήθηκε η Geniki Bank από τον γαλλικό κολοσσό Societe Generale. Τέλος το 2015, ακολουθώντας το ίδιο παράδειγμα με την ATE Bank αποκτήθηκε το υγιές χαρτοφυλάκιο της «Πανελλήνιας Τράπεζας» στο πλαίσιο ειδικής εκκαθάρισής της.

Η Τράπεζα Πειραιώς, κατέχοντας πλέον την πρώτη θέση στην εγχώρια αγορά, παρέχει ένα μεγάλο εύρος χρηματοοικονομικών υπηρεσιών όπως απευθείας χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες προς καταναλωτές και μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, αγροτική πίστη, υπηρεσίες χρηματοδοτικής μίσθωσης, επενδυτικές υπηρεσίες, κτηματομεσιτικές υπηρεσίες, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες προς ναυτιλιακές εταιρείες, ασφαλιστικές υπηρεσίες, υπηρεσίες «πράσινης» τραπεζικής και τέλος υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής.

4.3 Η επίδραση του Δ.Λ.Π. 38 στην τράπεζα

Κατά την πρώτη εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων την 1^η Ιανουαρίου 2005, τα άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς για την διαχειριστική χρήση του 2013 υποχωρούν από € 43,25 εκατομμύρια, σε € 41,72 εκατομμύρια. Η αναδρομική μείωση της τάξης του € 1,52 εκατομμυρίων ευρώ οφείλεται στην διαγραφή άυλων περιουσιακών στοιχείων τα οποία δεν τηρούσαν τις προϋποθέσεις αναγνώρισης από το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38.

Όσον αφορά την διαχειριστική χρήση του 2004, η επίδραση στα άυλα περιουσιακά στοιχεία από την μετάβαση στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ήταν θετική. Πιο συγκεκριμένα αυξήθηκε αναδρομικά ο συγκεκριμένος λογαριασμός αυξήθηκε από € 32,66 εκατομμύρια, σε € 120,09 εκατομμύρια. Η αναδρομική αύξηση της τάξης των € 87,44 εκατομμυρίων ευρώ οφείλεται στην αναγνώριση

στοιχείων ως άυλα που δεν αναγνωρίστηκαν βάσει των ισχυουσών ελληνικών λογιστικών αρχών.

Κατά την διάρκεια της διαχειριστικής χρήσης του 2005, η οποία αποτελεί και την πρώτη διαχειριστική χρήση εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην Ελλάδα, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς των οποίων η λογιστική αντιμετώπιση διέπεται από το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 διαμορφώθηκαν σε € 202,24 εκατομμύρια. Η αύξηση κατά € 82,15 εκατομμύρια, οφείλεται ως επί το πλείστον στην αύξηση λόγω προσθηκών της υπεραξίας.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς κατά την διαχειριστική χρήση του 2006 μειώθηκαν από € 202,24 εκατομμύρια σε € 192,29 εκατομμύρια. Η μείωση της τάξης των € 9,95 εκατομμυρίων, οφείλεται κυρίως σε διαθέσεις και διαγραφές λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων καθώς και της υπεραξίας.

Κατά την διάρκεια της διαχειριστικής χρήσης του 2007, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αυξήθηκαν βάσει των διατάξεων του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 κατά € 72,34 εκατομμύρια. Πιο συγκεκριμένα, καταγράφηκε αύξηση από € 192,29 εκατομμύρια σε € 264,64 εκατομμύρια. Η εν λόγω αύξηση οφείλεται ως επί το πλείστον στις προσθήκες στην υπεραξία μετά την εξαγορά των θυγατρικών International Commerce Bank JSC και Olympic Εμπορικές & Τουριστικές Επιχειρήσεις Α.Ε. (€ 41,08 εκατομμύρια) και δευτερευόντως σε αντίστοιχες προσθήκες των λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων και του λογισμικού. Τέλος, παρά τον έλεγχο για ενδεχόμενη απομείωση, δεν παρατηρήθηκε αντίστοιχη ένδειξη.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς κατά την χρήση του 2008 παρουσίασαν αύξηση από € 264,64 εκατομμύρια σε € 302,99 εκατομμύρια. Η ανωτέρω αύξηση κατά € 38,35 εκατομμύρια, οφείλεται στην αύξηση λόγω προσθηκών της υπεραξίας και του λογισμικού. Πιο συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης της υπεραξίας οφείλεται στην υπεραξία της εξαγοράς της Arab Bank στην Κύπρο από την θυγατρική Τράπεζα Πειραιώς Ltd (€ 22,37 εκατομμύρια). Επιπροσθέτως κατά την εν λόγω διαχειριστική χρήση υπήρξε επαναξιολόγηση της ωφέλιμης ζωής συγκεκριμένων άυλων περιουσιακών στοιχείων οδηγώντας σε μείωση των αποσβέσεων και συνεπώς σε ενίσχυση της λογιστικής

αξίας (€ 5,3 εκατομμύρια). Τέλος, παρά τον έλεγχο για ενδεχόμενη απομείωση, δεν παρατηρήθηκε αντίστοιχη ένδειξη.

Όσον αφορά την διαχειριστική χρήση του 2009, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία κατέγραψαν αύξηση από € 302,99 εκατομμύρια σε € 339,16 εκατομμύρια. Η εν λόγω αύξηση της τάξης των € 36,17 εκατομμυρίων, οφείλεται στις προσθήκες και μεταφορές λογισμικού, καθώς η λογιστική αξία της υπεραξίας και των λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων περιορίστηκε. Πρέπει δε να σημειωθεί ότι θετικά επηρέασε την υπεραξία η αύξηση της συμμετοχής της Τράπεζας Πειραιώς στην Marathon Banking Corporation (€ 0,51 εκατομμύριο) καθώς και η συγχώνευση με την Best Leasing και την Olympic Εμπορικές & Τουριστικές Επιχειρήσεις Α.Ε. (€ 1,83 εκατομμύριο). Στον αντίποδα, υιοθετώντας τις διατάξεις του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38, εξετάστηκε το ενδεχόμενο απομείωσης της υπεραξίας και προέκυψε σχετικό έξοδο € 4,5 εκατομμυρίων.

Κατά την διάρκεια της διαχειριστικής χρήσης του 2010, καταγράφηκε εκ νέου αύξηση των άυλων περιουσιακών στοιχείων από € 339,16 εκατομμύρια σε € 384,31 εκατομμύρια. Η παραπάνω αύξηση της τάξης των € 45,15 εκατομμυρίων, αποτελεί απόρροια της αύξησης της υπεραξίας και του λογισμικού. Ειδικότερα, σχεδόν η συνολική αύξηση της υπεραξίας οφείλεται στην προσθήκη που προέκυψε από την εξαγορά της Αχαΐα Clauss Estate Α.Ε. (€ 35,8 εκατομμύρια), ενώ η αντίστοιχη αύξηση στο λογισμικό οφείλεται σε προσθήκες και μεταφορές. Στον αντίποδα, υιοθετώντας τις διατάξεις του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38, εξετάστηκε το ενδεχόμενο απομείωσης της υπεραξίας και προέκυψε σχετικό έξοδο € 5,3 εκατομμυρίων.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς κατά την διάρκεια της διαχειριστικής χρήσης του 2011 περιορίστηκαν κατά € 58,86 εκατομμύρια. Πιο συγκεκριμένα, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία παρουσίασαν μείωση από € 384,31 εκατομμύρια σε € 325,45 εκατομμύρια. Η ανωτέρω μείωση οφείλεται στην σημαντική μείωση που παρουσίασε η υπεραξία και παρά την μικρή αύξηση λόγω προσθηκών και μεταφορών της λογιστικής αξίας του λογισμικού και των λοιπών άυλων στοιχείων. Ειδικότερα για την υπεραξία, υπήρξε θετική επίδραση λόγω προσθηκών που προέκυψαν από τις εταιρείες Kosmopolis Α' Α.Ε. Εκμετάλλευσης Εμπορικών Κέντρων – Παροχής Υπηρεσιών (€ 19,94 εκατομμύρια), Parking

Kosmopolis A.E. Εκμετάλλευσης Πάρκινγκ (€ 1,13 εκατομμύριο) και Visa Rent A Car (€ 0,98 εκατομμύριο). Από την άλλη μεριά, βάσει του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 και του τακτικού ελέγχου απομείωσης που απαιτεί, υπολογίστηκε απομείωση της υπεραξίας κατά € 83,3 εκατομμύρια που αφορά θυγατρικό χρηματοπιστωτικό οργανισμό στην Ουκρανία καθώς και θυγατρικών εταιρειών διαχείρισης ακινήτων (real estate). Το ύψος της εν λόγω ζημιάς συνδέεται με την οικονομική συγκυρία και με την αναθεώρηση προς τα κάτω των αναμενόμενων ταμειακών ροών από τις ανωτέρω εταιρείες.

Όσον αφορά την διαχειριστική χρήση του 2012, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς αυξήθηκαν κατά € 84,31 εκατομμύρια. Ειδικότερα, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία ανήλθαν από € 325,45 εκατομμύρια σε € 409,76 εκατομμύρια, παρά την μείωση της λογιστικής αξίας των λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων λόγω απομείωσης. Η σημαντική αύξηση της υπεραξίας οφείλεται στην απόκτηση του υγιούς χαρτοφυλακίου της A.T.E. Bank (€ 95 εκατομμύρια) ενώ του λογισμικού συνδέεται με την μεταφορά από τον λογαριασμό ακινητοποιήσεων υπό εκτέλεση λόγω ένταξης των άυλων στοιχείων (λογισμικού) στην παραγωγική διαδικασία (€ 21,98 εκατομμύρια). Στον αντίποδα λογιστικοποιήθηκε απομείωση της υπεραξίας και της αξίας λοιπών άυλων στοιχείων κατά € 26,4 εκατομμύρια λόγω απομείωσης υπεραξίας της Τράπεζας Πειραιώς Κύπρου από την εξαγορά της Arab Bank (€ 8 εκατομμύρια), της Πειραιώς Κάρτες A.E. (€ 12,1 εκατομμύρια), της ΓΕΚΑ A.E. (€ 2,8 εκατομμύρια) και λοιπών εταιρειών (€ 3,5 εκατομμύρια). Το ύψος της εν λόγω ζημιάς συνδέεται με την οικονομική συγκυρία και με την αναθεώρηση προς τα κάτω των αναμενόμενων ταμειακών ροών από τις ανωτέρω εταιρείες.

Κατά την διάρκεια της διαχειριστικής χρήσης του 2013, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς περιορίστηκαν από € 409,76 εκατομμύρια σε € 300,35 εκατομμύρια. Καταγράφοντας μείωση της τάξης των € 109,41. Η ανωτέρω μείωση οφείλεται κυρίως στην σημαντική μείωση της υπεραξίας αφενός λόγω ολοκλήρωσης του επιμερισμού του κόστους εξαγοράς και αφετέρου λόγω απομειώσεων. Από την άλλη πλευρά, η λογιστική αξία του λογισμικού παρουσίασε αύξηση λόγω προσθηκών και μεταφορών. Ειδικότερα για την υπεραξία, πραγματοποιήθηκε απομείωση κατά € 67,6 εκατομμύρια βάσει των διατάξεων του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38, λόγω απομείωσης υπεραξίας της Τράπεζας

Πειραιώς Κύπρου από την εξαγορά της Arab Bank (€ 14,7 εκατομμύρια), της Olympic Εμπορικές & Τουριστικές Επιχειρήσεις Α.Ε. (€ 38,5 εκατομμύρια), της Piraeus Bank Egypt SAE (€ 13,2 εκατομμύρια). Το ύψος της εν λόγω ζημιάς απομείωσης οφείλεται στην οικονομική συγκυρία και πιο συγκεκριμένα στην αναθεώρηση προς τα κάτω των αναμενόμενων ταμειακών ροών από τις ανωτέρω εταιρείες, που αναπόφευκτα οδηγεί στην μείωση των ανακτήσιμων αξιών σε επίπεδα χαμηλότερα των αντίστοιχων λογιστικών.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς αυξήθηκαν κατά την διαχειριστική χρήση του 2014 κατά € 12,72 εκατομμύρια. Πιο συγκεκριμένα, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία διαμορφώθηκαν από € 300,35 εκατομμύρια σε € 313,07 εκατομμύρια. Η παραπάνω αύξηση οφείλεται ως επί το πλείστον στην αύξηση της λογιστικής αξίας του λογισμικού εξαιτίας της μεταφοράς από τον λογαριασμό ακινητοποιήσεων υπό εκτέλεση λόγω ένταξης των άυλων στοιχείων (λογισμικού) στην παραγωγική διαδικασία (€ 15,67 εκατομμύρια). Πρέπει δε να σημειωθεί, ότι από την 1^η Ιανουαρίου 2014 εφαρμόστηκε η τροποποίηση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 με στόχο την διευκρίνιση των απαιτήσεων για την μέθοδο επανεκτίμησης άυλων παγίων. Τέλος, παρά τον έλεγχο για ενδεχόμενη απομείωση της υπεραξίας, δεν παρατηρήθηκε αντίστοιχη ένδειξη.

Όσον αφορά τα άυλα περιουσιακά στοιχεία κατά την τελευταία διαχειριστική χρήση του 2015, καταγράφηκε περιορισμός της λογιστικής τους αξίας από € 313,07 εκατομμύρια σε € 274,16 εκατομμύρια, ήτοι μείωση της τάξης των € 38,91 εκατομμυρίων ευρώ. Η εν λόγω μείωση οφείλεται στην σημαντική απομείωση της υπεραξίας και παρά την αύξηση του λογισμικού λόγω μεταφορών. Ειδικότερα, η αύξηση της λογιστικής αξίας του λογισμικού είναι απόρροια της μεταφοράς από τον λογαριασμό ακινητοποιήσεων υπό εκτέλεση λόγω ένταξης των άυλων στοιχείων (λογισμικού) στην παραγωγική διαδικασία (€ 22,20 εκατομμύρια). Από την άλλη μεριά διενεργήθηκε απομείωση της υπεραξίας (€ 44,65 εκατομμύρια) λόγω της απομείωσης των αναμενόμενων ταμειακών ροών από τις θυγατρικές εταιρείες, που αναπόφευκτα οδηγεί στην μείωση των ανακτήσιμων αξιών σε επίπεδα χαμηλότερα των αντίστοιχων λογιστικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αποτελούν ένα ιδιαίτερο περιουσιακό στοιχείο μίας επιχείρησης. Αυτό καθώς η μη υλικής υπόστασή τους καθιστούν δύσκολη την αναγνώριση και εν συνέχεια την αποτίμησή τους. Παρόλα αυτά, αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερο ρόλο τόσο στην λειτουργία των επιχειρήσεων όσο και στους εταιρικούς ισολογισμούς λόγω των αλλαγών στο παγκόσμιο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Η εφαρμογή των διεθνών προτύπων στην Ελλάδα από την 1^η Ιανουαρίου 2005 και έπειτα αποτέλεσαν ένα είδος λογιστικής επανάστασης. Αυτό καθώς συμπλήρωσαν κενά και εκσυγχρόνισαν σε μεγάλο βαθμό την ελληνική λογιστική νομοθεσία, εισάγοντας παράλληλα νέες διαφορετικές προσεγγίσεις.

Ειδικότερα η υιοθέτηση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 επέφερε πλήθος αλλαγών όπως η κατάργηση των εξόδων εγκατάστασης, τα διαφορετικά κριτήρια αναγνώρισης ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου, η χρήση της εύλογης αξίας, η αναγνώριση άυλων περιουσιακών στοιχείων αόριστης διάρκειας και το εύρος των γνωστοποιήσεων.

Εστιάζοντας στην εφαρμογή του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 στην Τράπεζα Πειραιώς και στην επίδρασή του στα άυλα περιουσιακά στοιχεία του ιδρύματος, προέκυψαν ορισμένα ενδιαφέροντα συμπεράσματα. Αρχικά η αναδρομική εφαρμογή του προτύπου για τις διαχειριστικές χρήσεις 2003 και 2004 οδήγησαν σε σημαντικές ανακατατάξεις στον ισολογισμό λόγω της μη αναγνώρισης συγκεκριμένων άυλων περιουσιακών στοιχείων. Από εκεί και έπειτα ο ετήσιος έλεγχος απομείωσης που προβλέπεται από το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 είχε ως αποτέλεσμα την ύπαρξη σημαντικών μεταβολών σε συγκεκριμένα έτη λόγω της μείωσης των αναμενόμενων ταμειακών ροών από θυγατρικές ελέω οικονομικής συγκυρίας που οδηγούσαν σε υποχώρηση της ανακτήσιμης αξίας έναντι της λογιστικής. Παράλληλα, σημαντική ήταν και η επίδραση του προτύπου όσον αφορά

το λογισμικό, το οποίο όντας ακινητοποιήση υπό εκτέλεση, αναγνωριζόταν από την τράπεζα ως άυλο περιουσιακό στοιχείο μετά την ολοκλήρωσή του και την είσοδό του στην παραγωγή.

Όσον αφορά τους περιορισμούς, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι σε αντίθεση με άλλα πρότυπα, οι γνωστοποιήσεις ήταν σχετικά περιορισμένες ενώ ταυτόχρονα η αναδρομική εφαρμογή του προτύπου για περισσότερα των δύο ετών θα παρείχε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την επίδραση του προτύπου στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της τράπεζας και την διαφορά του με την προγενέστερη λογιστική νομοθεσία.

Τέλος μία πρόταση για μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει, η επέκταση της μελέτης όσον αφορά το πρότυπο και συγκεκριμένα την επίδραση του στον χρηματοπιστωτικό τομέα όντας σε θεωρητικό επίπεδο, και σε πρακτικό με τη βοήθεια ποσοτικών μεθόδων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Βρουστούρης, Π. & Πρωτόπαππας, Α. (2004). *Διεθνής Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης: Η Θεωρία και η Πρακτική Εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. σε απλή και κατανοητή γλώσσα*. Αθήνα: International Forum Training & Consulting
- Καραγιώργος, Θ. & Πετρίδης, Α. (2010). *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα: Η Εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.) σε συνδυασμό με το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Γ.Λ.Σ.): Θεωρία & Πράξη*. Θεσσαλονίκη: Αλεξοπούλου – Καραγιώργος
- Κόντος, Γ. (2007). *Λογιστική Τραπεζών και εταιρειών Leasing και Factoring*. Αθήνα: Διπλογραφία
- Λαζαρίδης, Γ. & Παπαδόπουλος, Δ. (2005). *Χρηματοοικονομική Διοίκηση: Βασικές Έννοιες Χρηματοοικονομικής, Χρηματοοικονομικός Σχεδιασμός και Διοίκηση Κεφαλαίου Κίνησης*. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- Νεγκάκης, Χ. (2015). *Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς: Ειδικά Θέματα*. Θεσσαλονίκη
- Νεγκάκης, Χ. (2015). *Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς: Θεωρία & Εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη
- Ντζανάτος, Δ. (2008). *Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά*. Αθήνα: Καστανιώτη
- Τράπεζα Πειραιώς (2016). *Ετήσια Έκθεση 2015*. Αθήνα
- Τράπεζα Πειραιώς (2015). *Ετήσια Έκθεση 2014*. Αθήνα
- Τράπεζα Πειραιώς (2014). *Ετήσια Έκθεση 2013*. Αθήνα
- Τράπεζα Πειραιώς (2013). *Ετήσια Έκθεση 2012*. Αθήνα
- Τράπεζα Πειραιώς (2012). *Ετήσια Έκθεση 2011*. Αθήνα

- Τράπεζα Πειραιώς (2011). *Ετήσια Έκθεση 2010*. Αθήνα
- Τράπεζα Πειραιώς (2010). *Ετήσια Έκθεση 2009*. Αθήνα
- Τράπεζα Πειραιώς (2009). *Ετήσια Έκθεση 2008*. Αθήνα
- Τράπεζα Πειραιώς (2008). *Ετήσια Έκθεση 2007*. Αθήνα
- Τράπεζα Πειραιώς (2007). *Ετήσια Έκθεση 2006*. Αθήνα
- Τράπεζα Πειραιώς (2006). *Ετήσια Έκθεση 2005*. Αθήνα
- Φίλος, Γ. & Αποστόλου, Α. (2011). *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα: Θεωρητική Προσέγγιση και Εφαρμογές Μετατροπής*. Αθήνα: Κλειδάριθμος
- Grant Thornton. (2016). *Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς: 4^η Αναθεωρημένη Έκδοση*. Αθήνα

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Anagnostopoulou, S. & Ballas, A. (2014). “Tax Incentives as Determinants of Accounting for and Spending on R&D: An International Analysis”, *Working Paper*, pp. 1 – 41
- Cheung, E., Evans, E. & Wright, S. (2008). “The adoption of I.F.R.S. in Australia: The case of A.A.S.B. 138 (I.A.S. 38) Intangible Assets”, *Australian Accounting Review*, Vol. 18 (3), pp. 248 – 256
- Dinh, T., Eierle, B., Schultze, W. & Steeger, L. (2015). “Research and Development, Uncertainty, and Analysts’ Forecasts: The Case of IAS 38”, *Journal of International Financial Management & Accounting*, Vol. 26 (3), pp. 257 – 293
- Fadur, C., Ciotina, D. & Mironiuc, M. (2013). “Do the Romanian and Spanish accounting environments meet the challenges concerning the acknowledgement of intangible elements?”, *Journal of Accounting and Auditing*, Vol. 2013, pp. 1 – 19

- Hand, J. (2003). “The Increasing Returns to Scale of Intangibles”, *Intangible Assets: Values, Measures and Risks*. Oxford: Oxford University Press
- Jackson, J. & Coen, A. (1993). “Amortization of intangible assets: Impact of a Supreme Court decision”, *Ohio CPA Journal*, December
- Kristandl, G. (2006). “Trying to define intellectual capital: A review of terms, definitions and suggestions and the attempt to find a positive definition of intellectual capital, intangibles and intangible assets”, *1st Congress of Accounting and Finance*. Thessaloniki
- Lev, B. (2001). *Intangibles: Management, Measurement and Reporting*. Washington: Brookings Institution
- Mc Donnell, J. (2006). “I.F.R.S.: A step towards Basel II and Solvency II Implementation”, *Chartered Accountants Ireland*
- Mueller, J. (2004). “Amortization of Certain Intangible Assets”, *Journal of Accountancy*, December, pp. 74 – 78
- Nakamura, L. (2003). “A Trillion Dollars a Year in Intangible Investment and New Economy”, *Intangible Assets: Values, Measures and Risks*. Oxford: Oxford University Press
- Noe, T, H, Parker, G. (2005). “Winner take: Competition, strategy and the structure of returns in the interest economy”, *Journal of Economics and Management Strategy*. Malden: Blackwell Publishing
- Vaughan, J. (1972). “Give Intangible Assets Useful Life”, *Harvard Business Review*, Vol. 50 (5), pp. 127 – 132
- Wertlieb, M., Scarabello, J. & Curran, T. (1993). “The amortization of purchased intangible assets”, *The Tax Adviser*, September
- Zeghal, D. & Maaloul, A. (2010). “Analysing value added as an indicator of intellectual capital and its consequences on company performance”, *Journal of Intellectual Capital*, Vol. 11 (1), pp. 39 – 60

Ιστοσελίδες

- www.iasplus.com
- www.piraeusbankgroup.com